

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva uli-
ca št. 5.

Telefon 8/VL.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, ponedeljek 10. februarja 1919.

Štev. 33.

**Slovenci! Slovenke! Go-
vorite povsod samo slovenski!**

Poglavje o boljševizmu.

Poznavalec ruskih razmer piše o ruskem boljševizmu.

Čudili se bode. No vseeno je resnica! Z elementarno silo se razširja med ljudskimi milijoni novi nauk o zveličanju siromakov in trpinov na zemlji, nauk in ne toliko železna sila, t. j. ruski boljševizem. Ko so boljševiki premagali Kerenskija, vzeli glavni stan šefa generalnega štaba Duhonina, zavzeli Kijev, Odeso, Noyo-Čerkask, stan kozaških atamanov, je bilo to v prvi vrsti delo idejne propagande, a ne sile, četudi brez krvi ni bilo. Par tisoč borcev, ki so bili v prvi vrsti agitatorji, so podjarmili stotomilijonske valove Rusije. Ne govorite, da je ruski boljševizem delo nemškega kapitala, ali pa anacionalnega židovskega duha. Boljševizem in vsa anarhija ruske revolucije je delo slovanske duše, duše ruskega mučnika. Spominjam se, kako trpko je pisal »Journal de Petrograd«, glasilo francoskega poslanstva v severni stolici, ko sta prvokrat po padcu Kerenskija poročala na sjezdu sovjetov Ljening in Trockij: »Ne trdite, da ste samo internacionalisti in nič drugega. Isto kot vse druge ruske struje, imate tudi vi boljševiki — panslavističen program: program zveličanja celega sveta v idejah ruskega naroda. To je ista ponavljajoča se ideja ruskega mesijanstva, katera se pojavlja pri Dostojevskem in Tolstojem, samo v drugi obliki«.

Prva misel ruskega naroda, ko se je otrešel carizma, te tisočletne kuratele duha in telesa, je bila: »Konec vojne! Vsi delavni ljudje smo bratje!« Boj za in proti vojni je bil odločilen za zmago boljševikov nad socialisti-soglašatelji. Ruski narod je pustil rajše, da se zruši ogromna stavba ruske države, kot pa bi se moral še vedno naprej boriti s svojim bratom in sotrpinom, ki je pripadnik drugega naroda. Misel, da mora ideja človeškega bratstva prodreti kljub vsem monarhom in kapitalistom med izkoriščanimi sloji celega sveta, mu je bila ogromna moralna opora v tej strašni situaciji razpada matuske Rusije. Boljševiki z vsem svojim Zimmerwald-internacionalizmom takrat niso predstavljali nič drugega kot vsakdanjo misel ruskega preprostega človeka.

Govorite o Wilsonovih načelih samoodločbe narodov, da Wilson priznava Italiji sa-

mo Trst in ne Dalmacije. Vi pa ne veste, kdo je prvi spregovoril odločilno besedo o svobodi malih narodov. Bila je to ruska revolucija! Vi tudi ne veste, kdo je prvi praktično izvedel to idejo, ko je dobil vladu v svoje roke: to so bili ruski boljševiki! Kako so takrat plakali ruski nacionalisti in kadeti: Svjataja Rus pogibajet! No, ruski narod je izvedel to misel brez ozira na nje, on je dokazal praktičnemu Amerikancu, da je ta ideja neobhodno potrebno orožje proti avstro-germanskemu imperializmu, da je ta ideja tudi mogočno sredstvo Amerike proti razdvojeni Evropi. In vi, hvalite danes Wilsona in plujete rusko revolucijo in boljševizem.

»Zemlja in volja!« to geslo so si napisali socialni revolucionarji na svoj prapor. Oni pa so utonili v svojih večnih komitejih in metingih. Narod sam je razdelil zemljo pomeščikov-graščakov revolucionarnim potom in boljševiki so to dejstvo po oktobrskem preobratu samo sankcionirali. Razdelitev velikih posestev med dalavni narod pa sprejemajo v svoj program vse količkej moderne vlade, ako izvzamemo v socialnem oziru globoko reakcionarni zapad Evrope, katerega pa še le čaka strahoviti potres vsled naraščajočih idej revolucionarnega slovanskega orijenta.

Odvzemite vojnim dobičkarjem carske Rusije kar je narodovega socializirajti veleobrate, ne odplačujte vojnih posojil ententnim kapitalistom, odpravite tajno diplomacijo in razširite ideje moderne ruske socialne svobode med celim svetom, to so načela, za katera se bore praktično boljševiki, katera pa tudi odobrava ruski narod. Ustvarite na zemlji socialni raj tako, da ne bo več na eni strani kapitalista-buržua, ki pije kri narodu in se na lahek način debeli, in na drugi strani trpina-proletarca, ki predstavlja sama »temno in nezrelo« in zato brezpravno maso. Ako ima meščan 10 hiš, naj mu jih odvzame država devet in preskrbi stanovanja revežem, ki so brez strehe. Kolosalne banke in veletrgovina naj ne bodo več orodje izrabljanja, temveč naj postanejo v državnih rokah vir ljudskega blagostanja.

Izbruh ruske revolucije je podoben izbruhu vulkana. Nakupičilo se je mnogo energije v tem narodu bodočnosti in predvestniki te burje so ruski geniji 19. stoletja. Ruski narod ve dobro, da bo njegov titanski boj za socialno osvoboditev človeka brezuspešen, ako ne podro njegove ideje v celem svetu. Zato žrtvujejo Rusi sedaj vse, da prepoje s svojim evangelijem ves svet. Ruski agitatorji se pojavljajo po svetu: sedaj v Berlinu, sedaj v Budimpešti, Švici, Italiji, sedaj v južni Ameriki. Oni naznanjajo burjo in vihar: »Ne s kompromisi z buržuazijo in cincanjem, temveč v neprestanem boju in naporu si boste osvojili svet.

Kapitalizem ima mogočna sredstva, da obdrži ljudsko dušo pod kuratelo, malomeščanstvo je prestrahopetno, da bi se poprijelo revolucionarnih metod; za to pa, kar vas je neustrašenih borcev, idite naprej, vi, brez ozira na levo in desno. To je boljševistični način boja. V Moskvi obstoje pri centraljem sovjetu sekcije vseh narodov sveta, kjer se pripravljajo učenci boljševizma na svoj bodoči pohod. Obenem je pa treba pomisliti, kako si no je vplival boljševizem na dva milijona vojnih vjetnikov raznih narodov.

Boljševizem je danes idejno najsilnejša svetovna struja. On odgovarja najbolj razpoloženju nediscipliniranega in anarhičnega slovanskega duha, ki je pa obenem silen po svoji duševni potenci. Drugi narodi so se že preveč vdali materializmu vsakdanjih potreb, oni so že prestari, da bi se borili za prenovitev sveta. Ruski človek pa je nasprotno sanjač, idealist, človek velikih eksplozij in požrtvovalnosti. Dosti grozot je prinesla s seboj ruska revolucija, ne zanikavam: malo je še šol v obširnih planjavah sarmatskih. No, nikjer ni toliko duševnosti in idealizma kot med narodom slavjanskim. Imejte tako ali drugačno mnenje o praktični izvedljivosti boljševističnih načel, in ne blatite slovanskega duha tako, kot to delajo nekatere listi.

„Naprej“

Političen pregled.

Jugoslovani pred mirovno konferenco.

Italjanski delegati pod vodstvom Cortolesia so se sporazumeli o tekstu memoranda, ki ga hočejo, italjanski delegati predložiti mirovni konferenci in v njem razložiti italjanske zahteve glede aneksije krajev nekdanje Avstro Ogrske ob Jadranskem morju. Ta memorandum se oboledani, brž ko se bodo zaslili Jugoslovani, kar bi se imelo zgoditi 6. februarja zvečer.

Visoka politična šola v Pragi. V Pragi se ustanovi visoka šola za politiko, ki bo obsegala 6 oddelkov. Eden bo za diplomatsko šolo, drugi za časnikarstvo. Mi Slovenci jo bomo morali pridno izrabiti dokler ne dobimo svoje take šole.

Nemške laži. Čehoslovaški tiskovni urad poroča: »Südslavische Korrespondenz« javlja, da se je francoski vrhovni poveljnik za Balkan in za vzток najbrž po navodilu vojnega sveta alirancev izjavil za odpoklic izza mariborskih dogodkov dne 27. januarja t. l. znanega slovenskega poveljnika v Mariboru, generala Maistra in za to, da naj na njegovo mesto pride srbski general. Izpremembra da se bo izvršila že v najbližjem času. Za Maistovega naslednika da bo najbrž imenovan general Krsto Smiljanić, dose-danji vodja srbske vojaške misije v Ljubljani.

— K tej vesti pripominja ljubljanski dopisnik urad na podstavi lužbenih porzvedovanj: Ne more biti drugače, nego da je gorenja vest nastala vsled netočnega pojmovanja novega položaja. Kakor je znano, sta se pred kratkim ustanovili takozvana dravska in takozvana savska divizija. Prva obsega vse vojaštvo na slovenskem, druga pa vse vojaštvo na večjem delu hrvaškega ozemlja. Poveljnik dravske divizije je, kakor smo svojčas poročali, general Krsto Smiljanić, ki je s tem prevzel tudi vrhovno poveljništvo nad našimi, v mariborskem, ljubljanskem, radgonskem itd. okraju stoječimi četami, ki tvorijo sestavne dele nanovo ustanovljene »dravske divizije«. Tem našim četam poveljuje slej kot prej general Maister, vrhovno poveljništvo nad vsemi slovenskimi, torej tudi Maistrovimi četami pa je prevzel srbski general Krsto Smiljanić.

Mariborske novice.

Zadoščenje podpolk. Zwirnu. Tukajšnjega voj. postajnega poveljnika, podp. Zwirna, je ljubljanska »Jugoslavija« začetkom p. m. napadala, zlasti, da je svoje otroke vzgajal v nemškem duhu, da je v narodnem oziru nezanesljiv in da še zdaj kot mestni poveljnik simpatizira bolj za Nemce. Napadeni je sam zahteval preiskavo. Tozadevna častniška aprobativna komisija je soglasno dognala, da so bili vsi ti napadi na Zwirnu neutemeljeni.

Podpisi za Nem. Avstrijo. Vsak zaveden Jugoslovjan je v interesu javnega reda in miru v naši državi dolžan vsakogar ovaditi, ki nabira sam ali sicer sodeluje pri agitaciji za nabiranje glasov proti Jugoslaviji za Nem. Avstrijo. Vse te agitacije sicer niso kaznive po kazenskem zakonu, pač pa so kaznive v smislu naredbe z dne 13. januarja, razglašene v Uradnem listu. Ovaditi je take ljudi pri nas najbolje državni policiji, zunaj pa orožnikom.

Prijava častnikov (aspirantov). V smislu brambnih predpisov IV. del morajo vsi častniki, častniški aspiranti, vojaški zdravniki in uradniki, vojni kužni itd., ki se ne nahajajo več v dejanski službi, prijaviti svoje bivališče onemu kr. vojnemu dopolnilnemu poveljstvu, v katerega področju bivajo. Vsi oni, ki še tega do sedaj niso storili, se nazivajo, da to čim prej storijo. Opozarja se tudi, da se mora vsaka izprememba, kakor n. pr. preselitev, povišanje itd., takoj javiti pristojnemu kr. vojnemu dopolnilnemu poveljstvu. Pristojni so: Pri kr. vojnem dopolnilnem poveljstvu v Mariboru oni, ki bivajo v okr. glav. Maribor, Ptuj, Ljutomer in Slovenji Gradec ter v mestih Maribor in Ptuj; pri kr. vojnem dopolnilnem poveljstvu v Celju oni, ki bivajo v okr. glav. Celje, Konjice in Brežice ter v mestu Celje; pri kr. vojnem dopolnilnem poveljstvu v Ljubljani oni, ki bivajo na Kranjskem; pri kr. vojnem dopolnilnem poveljstvu »Celovec« v Pliberku oni, ki bivajo na Koroškem.

Za naše bivše vojake. Vsakemu možu se ima pri odpustu iz vojaške službe (proti oddaji vojaške obleke) izročiti civilna obleka, katero je dobičnik svoječasno pri pristojnem krdelu shranil. Če se je civilna obleka izgubila ali pa iz kakega drugega vzroka ni dosežna, se ima možu porabna vojaška obleka kot nadomestek izročiti. Je bil torej mož od svoje vojaške oblasti s porabno vojaško obleko odpuščen ali se je z tako iz bojišča vrnil, nima več pravice do odškodnine, ker že ista obleka kot nadomestek velja. Ako je

mož svojo civilno obleko pri katerem krdelu v območju Slovenije shranil, se ima osebno, pisмено ali po kakem zaupniku na dotično krdelo obrniti ter tam svojo obleko prevzeti. Če obleke ni več tam, lahko prizadeti s tozadevnim potrdilom pri oblasti, katera ga je odpustila, odškodnino zahteva. Ako je pa krdelo, pri katerem se je obleka shranila izven območja Slovenije (v nemški Avstriji itd.) ima prosilec prošnji za odškodnino izjavo priložiti, da je svojo civilno obleko svoječasno pri vojaški upravi shranil ter je ni več vrnjene dobil; tako izjavo ima pristojna občina in orožništvo potrditi. Razven potrdila oziroma izjave, da se je obleka izgubila, se ima prošnji priložiti tudi potrdilo, da se je vojaška obleka resnično vojaški upravi vrnila; ta potrdila izdaja dotično poveljstvo, katero je vojaško obleko prevzelo. Tako opremljene prošnje se naj potem občinskih uradov vojaški intendantsi v Ljubljani pošiljajo. Upravičene prošnje se bodo upoštevale ter bo deželna vlada oziroma vojaška uprava odškodnino v denarju do največ 80 K ali pa civilni obleki v natura poravnala.

Občinski lov v mestni občini Maribor levo dravsko obrežje se odda z 15. februarjem za dobo 6 let v najem. O tem se bo vršila javna ustmena obravnava dne 11. februarja t. l. ob 11. uri dopoldne v mestni posvetovalnici. Najnižji ponudek je letno 40 K in mora jednak znesek vsakdo, ki se udeleži licitacije položiti kot vadij.

Vprašanja. Ljudsko in meščansko šolsko učiteljstvo je dobilo od nemško avstrijske vlade sedaj razmeroma visoko nabavnino. Ker je tudi naša vlada tako ljudomila, da jih plačuje, so ti dobili sedaj dvojno plačo. Mi jih sicer ne zavidamo radi dvojne plače, a bojimo se, da bo ob končnih računih tudi ta vrsta prišla na račun naše države. Videant consules! Silno zanimivo pa je, kako se nabavnina deli. Zaupniki nemške vlade morajo potrditi, kdo je te nagrade vreden. Zgodil se je sledeči slučaj. Nadučitelj, v tem slučaju zaupnik, je označil enega svojih učiteljev kot internacionalnega socijalnega demokrata, in glej, učitelj četudi Nemec, ni dobil te nagrade. Govori se, da je neki nadučitelj Z še vedno žitni komisar na okrajnem glavarstvu? Ne glede na to, da nima sedaj dela, a vleče še vedno tudi kot komisar plačo, se bojimo, da je kot zaupnik nemške vlade kot uradna oseba na našem glavarstvu nevaren. Upamo, da se ta vest ne bo potrdila, kajti bila bi preveč žalostna. Pričakujemo uradnega obvestila od g. okr. glavarja.

Pozor, pegasti legar v Mariboru! Ta nevarna bolezen se je po vojaki iz vnanjih dežel zanesla tudi že k nam. Zdravstvena oblast je potrebno že ukrenila. Treba pa je tudi civilnemu občinstvu paziti.

Dopisi.

Romar iz Pobrežja. Burja je salamensko brila, jaz pa sem ji v žepu fige kazal in nadaljeval svojo pot po Pobrežju. Kakor sem videl, je prvi strah pred Srbi že srečno prestan. Nikogar niso še ne oropali, ne pomorili, tudi na raznju spekli še nikogar, s čemer so Poberžani v svoji domišljiji z gotovostjo računali. Take dokaze kulture prepuščajo Srbi Nemcem. Srbi so v marsičem našim Poberžanom pokazali, kako visoko stoje nad kulturo Nemcev, posebno onih iz »rajha«. Tako na primer so v napačni sodbi, da so vsi otroci, ki obiskujejo šulferajnsko šolo, res Nemci, nagovarjali nemško. Ali doživeli smo vsaj eno

veselje, da naši otroci v narodni zavednosti niso take mevže, kot smo bili mi, ko smo Nemcem in Lahom dali že cele armade janičarjev. Od Srba nemški nagovorjena mala deklica ga je odločna zavrnila češ, bratin Srb, zakaj se s slovensko deco razgovarjaš nemški? — Razveselilo me je tudi, da so raz mnogih hiš izginili nemški napisi. Eden glavnih pa je ostal in še danes pod slovenskim županom oznanjuje javno sramoto »Gemeindeamt Poberesch«. G. župan, čaka Vas mnogo dela, najpotrebneje pa je, da takoj odpravite oderuško korupcijo pri naši aprovizaciji!

Razne novice.

Vražarica. V Parizu je živela razlagalka kart Leurmand, ki je baje napravila pred smrtjo neko plemenito delo. Nekega dne je prišla k nji objokana deklica, ki je dejala, da si mora vzeti življenje in da jo zaročenec že čaka, da pojdeti skupaj na oni svet. Ona sama pa ne more verjeti, da ji je sojeno, da umrje, tako mlada. Vražarica premeša karte, napravi resen obraz in pravi: »Moje dete. Vaša namera, da si vzamete življenje, ni prava. Počakajte do jutra, ker jutri vas čaka velika sreča in pridite z zaročencem k meni«. Drugi dan je prečitala zaročencema iz kart, da jima hoče lastnica neke modne trgovine to darovati, naj gresta tja in naj se prepričata. In res. Ko sta prišla tja, sta dobila trgovino z vsem, kar spada zraven. Seveda, je to trgovino kupila in darovala vražarica sama. — Po svoji smrti je zapustila ta vražarica kak milijon frankov.

Priporočam p. t. trgovcem, tvrdkam in občinstvu svojo

trgovsko agenturo in komisijsko trgovino.

Preskrbujem prodajo in nakup vseh v trgovino spadajočih stvari točno in hitro.

Slavko Farkaš

Lukavci, pošta Križevci pri Ljutomeru.

Otročji voziček kupim takoj. Po nudbe prosi Trebše, Burggasse št. 26, I. nadstropje. 3—2

Sobo če mogoče s prehrano išče Franjo Pirc, štabni ogujičar, rezervna bolnica I v Mariboru.

Sukanec (cvirn) tanjše številke za šivalni stroj črni in beli, je v večji množini, na razpolago v trgovini Vilko Weigl, Glavni trg 22.

Prva jugoslovanska mizarnica v Mariboru
Tegetthoffov trg št. 3
priporoča vsem svojo točno in dobro izdelano pohištvo, zgradje parketnih tla kakor tudi bilardnih miz. S poštovanjem
Rudolf Novak, mizar.

A. Vertnik
trgovina z mešanim blagom in premogom
Sodnijska ulica 17
priporoča se občinstvu.